

**ARBETSLIVS- OCH
JÄMSTÄLLDHETSUTSKOTTETS
BETÄNKANDE 12/2014 rd**

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen och till vissa lagar som har samband med den

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 14 oktober 2014 regeringens proposition med förslag till lag om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen och till vissa lagar som har samband med den (RP 183/2014 rd) till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet för beredning.

Motion

I samband med propositionen har utskottet behandlat följande motion:

— AM 49/2012 rd — Antti Lindtman /sd: Bättre informering av kommunerna om arbetslösa personer (19.03.2013)

Utlåtanden

I enlighet med riksdagens beslut har grundlagsutskottet, förvaltningsutskottet och social- och hälsovårdsutskottet lämnat utlåtande (GrUU 41/2014 rd, FvUU 28/2014 rd, ShUU 14/2014 rd) om ärendet. Utlåtandena återges efter betänkandet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Päivi Kerminen, arbets- och näringsministeriet

- socialråd Eveliina Pöyhönen, social- och hälsovårdsministeriet
- serviceförman Riitta Kallio, Lapplands arbets- och näringsbyrå
- chef för vuxen- och familjearbetet Saila Hoh-tari, servicecentralen för arbetskraft i Raumo
- jurist Raisa Forsström, FPA
- sakkunnig Tommi Eskonen, Finlands Kommunförbund
- forskare Peppi Saikku, Institutet för hälsa och välfärd
- direktör för socialt arbete Anne Roinevirta och förtroendevald Mikko Viskari, Janakkala kommun
- chef för arbetskraftspolitik Pirjo Väänänen, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- expert Simopekka Koivu, Finlands näringsliv rf
- verksamhetsledare Anne Huotari, Paltamon työvoimayhdistys ry.

Dessutom har skriftligt yttrande lämnats av

- Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- Akava ry
- Företagarna i Finland rf
- Finlands Arbetslösas Samarbetsorganisation-TVY rf.

REGERINGENS PROPOSITION OCH ÅTGÄRDSMOTIONEN

Propositionen

I proposition föreslår regeringen lag om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen. Med sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen avses en modell för samverkan där arbets- och näringsbyrån, kommunen och Folkpensionsanstalten tillsammans bedömer servicebehovet hos de arbetslösa som behöver sektorsövergripande samservice, planerar service som i sin helhet är relevant med avseende på sysselsättningen för dem och svarar tillsammans för att sysselsättningsprocessen för de arbetslösa framskrider och följs upp.

Målet med sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen är att främja sysselsättningen för arbetslösa genom att erbjuda dem offentlig arbetskraftsservice samt socialvård, hälso- och sjukvård och rehabilitering i enlighet med deras servicebehov.

Det ska inte inrättas någon ny organisation för den sektorsövergripande samservicen som främjar sysselsättningen, utan alla medverkande myndigheter ska arbeta inom ramen för sina befogenheter. Samverkansparterna ska ha minst ett gemensamt verksamhetsställe för samservicen i verksamhetsområdet för varje arbets- och näringsbyrå.

Arbets- och näringsbyråerna, kommunerna och Folkpensionsanstalten kommer att bedöma en arbetslös klients behov av sektorsövergripande samservice när personen har fått arbetsmarknadsstöd på grundval av arbetslöshet för minst 300 dagar eller varit arbetslös minst en viss tid utan avbrott. Personer under 25 år måste ha varit arbetslösa i minst sex månader utan avbrott och personer som har fyllt 25 år arbetslösa i minst tolv månader utan avbrott. Med behov av sektorsövergripande samservice avses att det för att främja sysselsättningen för en arbetslös krävs att den service som tillhandahålls av kommunen, arbets- och näringsbyrån och Folkpensionsanstalten samordnas.

Den sektorsövergripande samservicen inleds med en intensiv utredningsperiod som ska pågå i

högst tre månader. Under utredningsperioden utreds den arbetslöses servicebehov sektorsövergripande och det utarbetas en sektorsövergripande sysselsättningsplan tillsammans med personen. I planen avtalar man om den arbetskraftsservice och den socialvård, hälso- och sjukvård och rehabilitering som behövs på grund av den arbetslöses servicebehov.

Vidare föreslås det att lagen om utkomstskydd för arbetslösa ändras så att kommunerna ska betala hälften av arbetsmarknadsstödet under arbetslöshetstiden till personer som fått arbetsmarknadsstöd på grundval av arbetslöshet i minst 300 dagar och 70 procent av stödet till personer som fått arbetsmarknadsstöd på grundval av arbetslöshet i minst 1 000 dagar. Dessutom justeras lagen om utkomstskydd för arbetslösa, lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice, lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte och lagen om utkomststöd på grund av lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen.

Ett viktigt mål med förslaget är att minska långtidsarbetslösheten. Andra mål är att höja sysselsättningsgraden, förlänga arbetslivet och trygga framtida arbetskraftsbehov. Avsikten är dessutom att på sikt minska de totala offentliga kostnaderna för arbetslösheten, få det nuvarande servicesystemet att fungera bättre, förtydliga arbetsfördelningen mellan stat och kommun, förbättra samarbetet mellan stat och kommun och ge kommunerna större möjligheter att medverka till att främja sysselsättningen för långvarigt arbetslösa. Målet med att stifta en särskild lag om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen är också att i hela landet trygga tillgången till tjänster som långtidsarbetslösa behöver och att på så sätt förbättra lika-behandlingen av arbetslösa oberoende av bostadsort.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2015 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2015.

Åtgärdsmotionen

AM 49/2012 rd. I åtgärdsmotionen föreslås det att regeringen vidtar åtgärder för att kommunerna enklare och tidigare ska få information om ar-

betslösa av Arbetskraftsmyndigheterna. Detta för att de bättre ska kunna skräddarsy aktiva åtgärder för arbetslösa och förutse sina utgifter för arbetsmarknadsstöd till långtidsarbetslösa.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN**Allmän motivering**

Sammantaget anser utskottet propositionen vara behövlig och angelägen. Utskottet tillstyrker lagförslagen, men med följande kommentarer och ändringsförslag.

Sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen*Allmänt*

Den föreslagna lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen inför en modell för samverkan där arbets- och näringsbyrån, kommunen och Folkpensionsanstalten tillsammans bedömer servicebehovet hos de arbetslösa som behöver sektorsövergripande samservice, planerar service som i sin helhet är relevant med avseende på sysselsättningen för dem och svarar tillsammans för att sysselsättningsprocessen för de arbetslösa framskrider och följs upp.

Det är en mycket bra och välkommen reform att samverkansmodellen med servicecentraler för Arbetskraft permanentas. Den nuvarande modellen med frivilliga överenskommelser mellan samverkansmyndigheterna har varit en bra metod för att samordna offentlig Arbetskraftsservice för arbetslösa, social- och hälsovård och rehabilitering ordnad av FPA. Det är positivt att modellen utsträcks till hela landet eftersom långvarigt arbetslösa personer i olika delar av landet nu kommer att behandlas mer jämlikt. Med avseende på de arbetslösa är det en klar förbättring att all service finns på samma verksamhetsställe.

Bestämmelserna bör dock omprövas när strukturreformen inom social- och hälsovården

är klar, särskilt vad beträffar bestämmelserna om regional organisation av samservice.

Kriterier för kundrelationen och kundrelationens längd

Behovet av samservice bedöms när en arbetslös person har fått arbetsmarknadsstöd i 300 dagar eller när personen har varit arbetslös utan avbrott en bestämd tid. Personer under 25 år ska ha varit arbetslös i minst sex månader utan avbrott och personer som har fyllt 25 år i minst tolv månader utan avbrott. Sektorsövergripande samservice sätts in när den service som tillhandahålls av kommunen, arbets- och näringsbyrån och Folkpensionsanstalten behöver samordnas för att det ska vara lättare för den arbetslöse att få ett jobb.

Utskottet menar att i synnerhet unga människor bör kunna hänvisas till servicen redan innan de har varit arbetslösa i sex månader. Exempelvis specialyrkesläroanstalterna utexaminerar personer som för att få arbete ändå från början behöver insatser, där myndigheterna samverkar nära och tjänster länkas samman. Också de som avbryter skolan bör kunna fångas upp så snart de slutar skolan eller blir arbetslösa. Det ligger i både de arbetslösas och myndigheternas intresse att personer hänvisas till servicen så tidigt som möjligt för att arbetslösheten inte ska bli onödigt utdragen.

Sektorsövergripande samservice börjar med en intensiv utredning som får pågå högst tre månader. Under den perioden ska den arbetslöses servicebehov bedömas sektorsövergripande och en sektorsövergripande sysselsättningsplan upprättas i samråd med honom eller henne. Planen ska innefatta den Arbetskraftsservice, socialvård, hälsovård och rehabilitering som perso-

nen är i behov av. Utredningsperioden betraktas inte som sysselsättningsfrämjande service, men den hindrar inte att personen deltar i sysselsättningsfrämjande service.

Utskottet uttrycker sin oro för att utredningsperioden inte är tillräckligt lång och påpekar att man i vissa kommuner kan vara tvungen att vänta flera veckor för att få tid hos en specialist, när ett besök krävs till exempel för att lägga fast servicebehovet. Det är således viktigt att de arbetslösa redan under utredningsperioden hänvisas till nödvändiga hälsokontroller och andra utredningar.

Det är bra att lagen inte lägger fast längden på kundrelationen. I stället läggs längden fast individuellt utifrån den behovsbedömning som den arbetslöse och myndigheten gör gemensamt. Målet bör dock vara att kundrelationerna inte utan orsak blir utdragna och att de arbetslösa snabbt kan gå vidare från samservice och komma ut på arbetsmarknaden eller få andra insatser. Bland de långtidsarbetslösa finns det också personer som har så långvarigt nedsatt arbetsförmåga att de har rätt att få sjukpension på deltid eller på heltid, understryker utskottet. De bör hänvisas till pensionsutredning.

Tillgång till service

Den frivilliga modellen med servicecentraler för arbetskraft tillämpas i 124 kommuner. Enligt propositionen ska varje arbets- och näringsbyrå inom sitt geografiska verksamhetsområde ha minst ett gemensamt verksamhetsställe för samservice. Utskottet vill uttrycka sin oro för tillgången till nödvändig närservice och påpekar att det måste finnas tillräckligt många serviceställen och att servicen ska vara lättillgänglig i hela landet. Pendlingsregionerna är enligt utskottet de områden som kan fungera bäst som underlag för serviceställena. Långa avstånd och kostnader till följd av resor får inte bli ett hinder för att få samservice. I förekommande fall måste servicen komma till kunderna. Det kunde exempelvis finnas ambulerande bilar eller de anställda kan resa till de orter där de arbetslösa är bosatta.

Sektorsövergripande samservice är personlig service där den arbetslöse och medarbetaren

träffas, och det kräver nära samverkan mellan dem. Reformen innebär att kunderna blir fler. Tack vare servicecentralerna för arbetskraft har arbetslösa kunnat erbjudas långvariga kundprocesser utifrån sina servicebehov och det är meningen att ännu fler arbetslösa i fortsättningen ska kunna erbjudas serviceinsatser. Alla samverkande myndigheter måste få adekvata resurser för att kunna tillhandahålla samservice, understryker utskottet.

Arbetslösa lider oftare av ohälsa än förvärvsarbetande och många hälsorisker ökar när arbetslösheten pågår länge. Risken för att bli utslagen på arbetsmarknaden ökar om sjukdomar och behovet av rehabilitering inte upptäcks. Utskottet håller med social- och hälsovårdsutskottet om att det för att förhindra att skillnaderna i hälsa ökar är av största vikt att också de arbetslösas behov av hälsovård kartläggs under utredningen. Det är viktigt att serviceställena erbjuder regelbunden tillgång till hälsovårdare.

Social- och hälsovårdsutskottet uttrycker sin oro för hur den kommunala social- och hälsovården ska kunna tillgodose servicebehovet när klienttillströmningen ökar och arbetslivs- och jämställdhetsutskottet håller med om detta. Också FPA måste få större kapacitet att tillhandahålla skräddarsydd rehabilitering för långtidsarbetslösa. Det kommer dock att vara svårt eftersom FPA:s anslag för rehabilitering enligt prövning sänks från och med nästa år.

Propositionen innehåller ändringar i bestämmelserna om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. Förslaget är en tydligare avgränsning av verksamheten till personer som på grund av inskränkt arbets- eller funktionsförmåga inte kan delta i offentlig arbetskraftsservice eller i arbete. Utskottet håller vidare med social- och hälsovårdsutskottet om att lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte behöver preciseras. Det är av största vikt att bara de personer hänvisas till arbetsverksamheten som har nytta av verksamheten, framhåller utskottet och understryker att det måste göras en tydlig skillnad mellan arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte och arbete med lönesubvention.

Behandling av personuppgifter

En förutsättning för att sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen ska ge ett lyckat utfall är att de samverkande myndigheterna också kan utbyta konfidentiella uppgifter om de arbetslösa. Utskottet påpekar att känsliga och sekretessbelagda uppgifter om de arbetslösa bara får behandlas av de anställda som behöver uppgifterna i den givna situationen och att uppgifterna bara får behandlas i den utsträckning som det är nödvändigt för att tillhandahålla service.

Den som har behandlat uppgifter i kundinformationsregistret för samservicen måste i förekommande fall kunna spåras utifrån det som förts in i registret.

I sitt utlåtande påpekar grundlagsutskottet att bestämmelserna om personuppgifter är inexakta och föreslår att 9 och 11 § preciseras. I detaljmotiveringen föreslår arbetslivs- och jämställdhetsutskottet att bestämmelserna ändras och motiverar förslaget.

Finansiering av arbetsmarknadsstödet

Propositionen innefattar ett förslag om ändrat finansieringsansvar för arbetsmarknadsstödet. Det innebär att kommunerna under arbetslöshetstiden ska betala 50 procent av arbetsmarknadsstödet till personer som har fått arbetsmarknadsstöd på grundval av arbetslöshet i minst 300 dagar och 70 procent av arbetsmarknadsstödet till personer som har fått arbetsmarknadsstöd på grundval av arbetslöshet i minst 1 000 dagar. Propositionen hänför sig till rambeslutet om statsfinanserna 2014—2017, som lyfter fram kommunernas roll och ansvar för att aktivt åtgärda långtidsarbetslösheten. För den tid som den arbetslöse deltagit i sysselsättningsfrämjande åtgärder betalar staten hela arbetsmarknadsstödet.

Utskottet anser att ändringen är väl underbyggd och värd att backa upp. Ofta behöver långtidsarbetslösa kommunal social- och hälsovård utöver eller i stället för arbetskraftspolitiska åtgärder för att det ska vara lättare att få arbete. Den föreslagna finansieringsmodellen är ett incitament för kommunerna att ordna insatser,

aktiva åtgärder och skräddarsydd service för arbetslösa. Finansieringsmodellen gynnar de kommuner som antingen själva eller tillsammans med andra lyckas förebygga långtidsarbetslöshet och förbättrar långtidsarbetslösas möjligheter att få arbete. Den finansiella reformen är nära knuten till att bestämmelser om sektorsövergripande samservice tas in i lag och modellen utsträcks till hela landet.

Utskottet menar dock att den statliga kompensationen till kommunerna är otillräcklig. I värsta fall kan modellen ha den konsekvensen att de sysselsättningsfrämjande åtgärderna i kommunerna rentav minskar. Kommunen kan lyfta över en del av kostnaderna för arbetslösheten på staten genom att ordna aktiveringsåtgärder, men högkvalitativa och effektfulla aktiva åtgärder är dyra. Därför kan det hända att kommunen inte sparar särskilt mycket med åtgärderna. I värsta fall kan situationen leda till att kostnaderna är det avgörande för hur tjänsterna produceras, medan tjänsternas kvalitet och effekter blir lidande och arbetslösheten rentav kan bli långvarig. Dessutom kan det hända att färre arbetslösa hänvisas till aktiva åtgärder om kostnaderna för passiv tid på kort sikt är fördelaktigare för kommunerna än aktiva åtgärder.

Utskottet ser det som ytterst viktigt att regeringen noggrant följer hur finansieringsreformen påverkar aktiveringen av långtidsarbetslösa ute i kommunerna och vid behov snabbt skrider till korrigerande åtgärder.

*Detaljmotivering***1. Lag om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen**

8 §. *Hur kostnaderna för sektorsövergripande samservice fördelas.* Hur kostnaderna för sektorsövergripande samservice fördelas. Utskottet hänvisar till utlåtandet från grundlagsutskottet och föreslår att 2 mom. kompletteras med att de kostnader som kommunerna och arbets- och näringsbyråerna har för sektorsövergripande samservice fördelas i förhållande till hur många anställda som deltar i servicen på de gemensamma

verksamhetsställena. Samtidigt stryker utskottet bemyndigandet att utfärda förordning i 3 mom. eftersom det inte behövs.

9 §. Registrering av uppgifter om arbetslösa för gemensam användning samt behandling av uppgifterna. Enligt 3 mom. har en anställd på arbets- och näringsbyrån, kommunen eller Folkpensionsanstalten för att sköta uppgifter enligt den föreslagna lagen och tillhandahålla service för arbetslösa rätt att trots sekretessbestämmelserna få och använda uppgifter i kundregistret över sektorsövergripande samservice samt att skriva in uppgifter i registret. Den som registrerar uppgifter i registret svarar för att uppgifterna är felfria.

Utskottet föreslår att 3 mom. ändras till att det ska krävas att den anställda har åtkomsträtt till registret på grundval av de uppgifter och den service som avses i lagen. Åtkomsträtt till registret ska bara ges personer som är anställda hos de samverkande myndigheterna och som sköter de uppgifter som avses i lagen. Därmed har inga andra än dessa anställda på kommunen, Folkpensionsanstalten eller arbets- och näringsbyrån åtkomst till registret.

Vidare föreslår utskottet att "trots sekretessbestämmelserna" styrks för att relationen mellan 9 § 3 mom. och 11 § 2 mom. ska bli tydligare. Därmed reglerar 9 § 3 mom. tydligare vilka som har rätt att använda det gemensamma kundregistret och rätten för de samverkande myndigheterna i 11 § 2 mom. att utbyta uppgifter som är nödvändiga för att ordna samservice utan samtycke från den arbetslöse.

Utskottet korrigerar ett skrivfel i 3 mom. i den finska lagtexten. Ändringen påverkar inte den svenska lagtexten.

11 §. Rätt att få sekretessbelagda uppgifter för sektorsövergripande samservice. För att förtydliga relationen mellan 1 och 2 mom. föreslår utskottet att "i första hand" stryks i 1 mom.

Enligt 2 mom. har de samverkande myndigheterna rätt att av varandra få och till varandra lämna ut de uppgifter om den arbetslöse som avses i 9 § 2 mom. och som är nödvändiga för att ordna service till personen. För att förtydliga bestämmelsen föreslår utskottet att "till varandra lämna ut" stryks.

I den finska lagtexten står det "oikeus" två gånger. Utskottet har korrigerat felet i den finska lagtexten.

Åtgärdsmotionen

Utskottet föreslår att åtgärdsmotionen avvisas.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner lagförslag 2—5 utan ändringar,

godkänner lagförslag 1 med ändringar (Utskottets ändringsförslag) och

förkastar åtgärdsmotion AM 49/2012 rd.

1.

Lag

om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1—7 §
(Som i RP)

8 §

Hur kostnaderna för sektorsövergripande samservice fördelas

(Som i RP)

Kostnaderna för lokaler, anordningar och telekommunikation för det gemensamma verksamhetsstället för sektorsövergripande samservice samt övriga kostnader för den sektorsövergripande samservicen och utvecklandet av den ska fördelas mellan arbets- och näringsbyrån och kommunerna inom dess verksamhetsområde i förhållande till hur många anställda som deltar i sektorsövergripande samservice på de gemensamma verksamhetsställena. Folkpensionsanstalten deltar i kostnaderna på det sätt som överenskommits i avtalet med arbets- och näringsbyrån och kommunerna inom dess verksamhetsområde.

(3 mom. *utesl.*)

9 §

Registrering av uppgifter om arbetslösa för gemensam användning samt behandling av uppgifterna

1 och 2 mom. som i RP)

En anställd på arbets- och näringsbyrån, i kommunen eller vid Folkpensionsanstalten som har åtkomsträtt till kundregistret över sektorsövergripande samservice för att sköta uppgifter enligt denna lag och tillhandahålla service för

arbetslösa kan få och använda uppgifter i kundregistret (*utesl.*) samt (*utesl.*) skriva in uppgifter där. Den som registrerar uppgifter i registret svarar för att uppgifterna är felfria.

10 §

(Som i RP)

11 §

Rätt att få sekretessbelagda uppgifter för sektorsövergripande samservice

Sekretessbelagda uppgifter om den arbetslöse som behövs för sektorsövergripande samservice ska (*utesl.*) inhämtas med samtycke av den arbetslöse, om inte något annat föreskrivs i 2 mom. eller i någon annan lag.

Oberoende av den arbetslöses samtycke har arbets- och näringsbyrån, kommunen och Folkpensionsanstalten trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar i rätten att få information rätt att av varandra få (*utesl.*) och för att utföra uppgifter enligt denna lag använda de uppgifter om den arbetslöse som avses i 9 § 2 mom. och som är nödvändiga för att de för den arbetslöse ska kunna ordna sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen. Uppgifterna få lämnas ut med hjälp av en teknisk anslutning.

12 §

(Som i RP)

Helsingfors den 4 december 2014

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Tarja Filatov /sd
vordf. Anne-Mari Virolainen /saml (delvis)
medl. Anna Kontula /vänst
Laila Koskela /cent
Jari Lindström /saf
Eeva-Maria Maijala /cent

Lea Mäkipää /saf
Merja Mäkisalo-Ropponen /sd (delvis)
Elisabeth Naucélér /sv
Mikael Palola /saml
Terhi Peltokorpi /cent

AjUB 12/2014 rd — RP 183/2014 rd

Arto Satonen /saml
Eero Suutari /saml
Katja Taimela /sd

Jani Toivola /gröna (delvis)
Maria Tolppanen /saf
ers. Sari Palm /kd (delvis).

Sekreterare var

utskottsråd Marjaana Kinnunen.